

RANDALL STROSS

Amerikalı tarihçi Randall Stross (d. 1954), teknoloji, iş dünyası ve toplum üzerine çalışmalarıyla tanınıyor. Topeka (Kansas) ve Denver’da (Colorado) büyüyen Stross, Macalaster Koleji’nden 1976’da mezun oldu. Üniversite eğitimi sırasında ileride modern Çin tarihinde uzmanlaşmak istediği için Tayvan’a giderek Mandarin dilini öğrendi. Ardından Stanford Üniversitesi’nden modern Doğu Asya tarihi üzerine 1978’de yüksek lisans ve 1982’de doktora derecelerini aldı. Zamanla teknoloji dünyasına ve bu alandaki gelişmelere yoğunlaştı. Akademik çalışmalarına ek olarak *The New Republic*, *U.S. News & World Report* ve *Fortune* gibi popüler yayınlara yazılarıyla katkıda bulundu. 2004-2013 yılları arasında *New York Times* gazetesinde teknoloji dünyası üzerine “Digital Domain” başlığıyla köşe yazıları kaleme aldı.

Silikon Vadisi, girişimcilik ve teknoloji konularındaki kitapları: *Steve Jobs and the NeXT Big Thing* (1993), *The Microsoft Way: The Real Story of How the Company Outsmarts Its Competition* (1996), *eBoys: The First Inside Account of Venture Capitalists at Work* (2000), *Menlo Park’ın Büyücüsü: Edison Modern Dünyayı Nasıl İcat Etti?* (2007), *Planet Google: One Company’s Audacious Plan to Organize Everything We Know* (2008), *The Launch Pad: Inside Y Combinator, Silicon Valley’s Most Exclusive School for Startups* (2012). Stross ayrıca *Technology and Society in Twentieth-Century America*’nın (1989) derleyicisidir. Uzun yıllar San Jose Eyalet Üniversitesi’nde çalıştı, ayrıca misafir öğretim üyesi olarak Stanford Üniversitesi’nde bulundu. Son kitabı *A Practical Education: Why Liberal Arts Majors Make Great Employees* (2017) bu üniversitenin beşeri bilimler mezunlarının Silikon Vadisi’ndeki kariyerleri üzerinedir.

RANDALL STROSS
MENLO PARK BÜYÜCÜSÜ
EDISON MODERN DÜNYAYI NASIL İCAT ETTİ?
ÇEVİREN EBRU KILIÇ

THE WIZARD OF MENLO PARK
HOW THOMAS ALVA EDISON INVENTED THE MODERN WORLD
© Crown, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC
Bu kitabın telif hakları AnatoliaLit Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI 719
BİLGİ VE TOPLUM 20

ISBN 978-605-399-560-9

1. BASKI İSTANBUL, ŞUBAT 2024

KAPAK FOTOĞRAFI EDISON İCAT ETTİĞİ İLK FONOGRAFLARDAN BİRİYLE BİRLİKTE, 1877-1878
(BRADY-HANDY PHOTOGRAPHY COLLECTION, LIBRARY OF CONGRESS).

© İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ İŞLETMESİ
YAZIŞMA ADRESİ: HACIAHMET MAHALLESİ, PİR HÜSAMETTİN SOKAK, No:20, 34440, BEYOĞLU / İSTANBUL
TELEFON: 0212 311 64 63 - 311 61 34 / FAKS: 0212 216 24 15 • SERTİFİKA No: 51672

www.bilgiyay.com
E-POSTA yayin@bilgiyay.com
DAĞITIM dagitim@bilgiyay.com

YAYINA HAZIRLAYAN CEM TÜZÜN
DİZGİ VE UYGULAMA CEYDA ŞEREFLİOĞLU
DÜZELTİ ELİF TEKER
DİZİN ERVA AKÇA
BASKI VE CİLT BİNCAN MATBAACILIK YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
TAYAKADIN MAH. ULUBATLI HASAN CAD. NO:255 ARNAVUTKÖY İSTANBUL
TELEFON: 0212 401 98 43 • SERTİFİKA No: 72758

İSTANBUL BİLGİ UNIVERSITY LIBRARY CATALOGING-IN-PUBLICATION DATA
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ KATALOGLAMA BÖLÜMÜ TARAFINDAN KATALOGLANMIŞTIR.

Names: Stross, Randall E., author. | Kılıç, Ebru, translator.
Title: Menlo Park büyücüsü : Edison modern dünyayı nasıl icat etti? / Randall Stross ; çeviren Ebru Kılıç.
Description: İstanbul : İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2024. | Includes bibliographical references and index.
Series: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları; 719. Bilgi ve Toplum; 20.
Identifiers: ISBN: 9786053995609 (paperback)
Subjects: LCSH: Edison, Thomas A. (Thomas Alva), 1847-1931. | Inventors --United States --Biography. | Electrical engineers --United States --Biography.
Classification: LCC: TK140.E3 S7619 2024

RANDALL STROSS
MENLO PARK BÜYÜCÜSÜ
EDISON MODERN DÜNYAYI NASIL İCAT ETTİ?

ÇEVİREN
EBRU KILIÇ

İçindekiler

- vii** Kısaltmalar
- xi** Teşekkür
- 1** Giriş

- 13 BİRİNCİ KISIM Başarı 1869-1882**
- 15 1** Neredeyse Ünlü
1869-1877
- 45 2** Menlo Park Büyücüsü
OCAK-NİSAN 1878
- 65 3** Kaçış
- 83 4** İlerlemek
AĞUSTOS 1878 - EKİM 1879
- 107 5** Sahneye Koyma Sanatı
ARALIK 1879 - OCAK 1881
- 129 6** Balıklama Dalma
ŞUBAT 1881 - EYLÜL 1882

- 151 İKİNCİ KISIM Sonraki Hayat 1883-1931**
- 153 7** Yeniden Başlamak
- 175 8** Kaybedilen Savaş
- 201 9** Eğlence
- 225 10** Krallara Layık Bir Ayrıcalık
- 249 11** Dostu Ford
- 279 12** Bırak Gitsin
- 305** Sonsöz
- 315** Dizin

KISALTMALAR

- ENHS Edison Ulusal Tarihi Sit Alanı, West Orange, New Jersey
- HFM & GVRC Henry Ford Müzesi ve Greenfield Village Araştırma Merkezi, Dearborn, Michigan
- NYDG New York Daily Graphic
- NYH New York Herald
- NYS New York Sun
- NYT New York Times
- NYW New York World
- PTAE The Papers of Thomas Alva Edison [Thomas Alva Edison Belgeleri] (Baltimore: John Hopkins University Press, 1989-)
Cilt 1: Reese V. Jenkins, Leonard S. Reich, Paul B. Israel, Toby Appel, Andrew J. Butrica, Robert A. Rosenberg, Keith A. Nier, Melodie Andrews, and Thomas E. Jeffrey (der.), The Making of an Inventor, February 1847-June 1873 [Mucidin Oluşumu, Şubat 1847-Haziran 1873]
Cilt 2: Robert A. Rosenberg, Paul B. Israel, Keith A. Nier, and Melodie Andrews (der.), From Workshop to Laboratory, June 1873-March 1876 [Atölyeden Laboratuvara, Haziran 1873-Mart 1876]
Cilt 3: Robert A. Rosenberg, Paul B. Israel, Keith A. Nier ve Martha j. King (der.), Menlo Park: The Early Years, April 1876-December 1877 [Menlo Park: İlk Yıllar, Nisan 1876-Aralık 1877]
Cilt 4: Paul B. Israel, Keith A. Nier ve Louis Carlat (der.), The Wizard of Menlo Park, 1876 [Menlo Park'ın Büyücüsü, 1876]
Cilt 5: Paul B. Israel, Louis Carlat, David Hochfelder ve Keith A. Nier (der.), Research to Development at Menlo Park, January 1879-March 1881 [Menlo Park'ta Geliştirme Araştırmaları, Ocak 1879-Mart 1881]
- TAE Thomas Alva Edison
- PTAED The Papers of Thomas Alva Edison [Thomas Alva Edison Belgeleri] (dijital edisyon). Dijital kaynağa erişim <http://edison.rutgers.edu> adresinden sağlanabilir. Şahsi belgeler <http://edison.rutgers.edu/singldoc.htm> adresinden edinilmiştir.
- TAEPM Thomas A. Edison Papers: A Selective Microfilm Edition [Thomas A. Edison Belgeleri: Mikrofilm Edisyon Seçkisi]

Ellen'a

Teşekkür

Thomas A. Edison Belgeleri Projesi editörleri takdirleri sonuna kadar hak ediyor. Henüz tamamlanmamış bu devasa projeyi yetenek, uzmanlık ve sabırla buraya kadar getirdiler: Akademisyenler, öğrenciler ve kamunun kolaylıkla ulaşabileceği, Edison'un hayatı boyunca biriktirdiği belgelerin bir külliyatını oluşturdular. Yaklaşık 5 milyon belgeden oluşan bu külliyat, New Jersey West Orange'daki Edison Ulusal Tarihi Parkı'nda korunmaktadır – bu yaklaşık bir tahmindir çünkü tüm envanter henüz tamamlanmış değil. Ayrıca bu koleksiyondan bir kaynağa ulaşmak için birçok aracı mümkün kılan Edison Belgeleri Projesi'ne bir teşekkür daha.

15 cilt olarak planlanan Thomas A. Edison Belgeleri'nin ilk beş cildi,¹ günümüzün mucizesi olarak ortaya çıktı. Tanıtımları, zaman çizelgelerini, bibliyografyaları, üstbaşlıkları ve son notları hazırlarken, bunları çağdaş akademik bir çalışma haline getirdikleri için minnettarım.

Ayrıca 180 bin civarı Edison belgesine evimden ulaşma şansına erişme şansına sahibim. Bu proje oturduğum yerden araştırmalarımı kolayca yapma fırsatı tanıdı. Bu büyük bir lütuf.

Edison Belgeleri Projesi'nin bugünkü müdürü Paul Israel'e, önceki müdürü Robert Rosenberg'e, ekip editörleri Theresa Collins ve Brian Shipley'e ve araştırmamda yardımcı olan herkese şükranlarımı sunarım.

Edison belgelerinin hepsi henüz çevrimiçi değil. Leonard DeGraff, Doug Tarr ve Edison Ulusal Tarihi Parkı'nda çalışan tüm personele, parkın tadilat nedeniyle kapatılmasından önceki yoğun zamanlarda yaptığım arşiv ziyaretlerinde yardım taleplerime destekleri için teşekkürlerimi sunarım. Aynı

¹ Bu kitabın Türkçesi 2024 yılında yayımlandığında, yayınlanmış Cilt sayısı 9'u bulmuştur – yay. haz.

zamanda Dearborn Michigan'daki, Greenfield Village'ı ve yeni çatı marka adı Ford Müzesi olan Henry Ford'daki Benson Ford Araştırma Merkezi çalışanlarından da destek aldım, onlara da müteşekkirim.

San Jose Eyalet Üniversitesi, İşletme Fakültesi bana tüm cömertliğini sunarak hem ders yükümlülüklerimi azalttı, hem de tam yıllık iznim boyunca mali destek verdi. Kitabın 7 yıl süren fikir aşaması boyunca San Jose yöneticileri ve fakültedeki meslektaşlarım vakur bir sabır gösterdiler, en azından bana karşı sabırlıydılar, ki bunun için çok ama çok minnettarım.

Stanford Üniversitesi'nin akademik kaynaklarının bu çalışmaya katkısı çok oldu. Tüm akademik buluşmalarımı ayarlayan Tarih Bölümü Başkanı James Sheehan ve Bilim Tarihi ve Felsefesi Programı Direktörü Tim Lenoir'a da teşekkür sunmak gerekir.

Madeleine Sloane and David Sloane benimle, Edison'ın kızı Madeleine'in ve ailenin anılarını cömertçe paylaştılar.

Kütüphaneler arasında kitap taleplerim çok fazlaydı ve bu durum mutlaka ciddi bir problem yaratıyor olmalıydı. Fakat Standford'dan Mary Munill, San Jose'den ise Kara Fox ve Shirley Miguel benim adıma muazzam iş çıkardılar.

Edison & Ford Winter Estates'ten Bonnie Newburg ve Birleşik Devletler Patent ve Marka Ofisi'nden Ruth Ann Nyblod taleplerime anında yanıt verdiler. Jack Curlin bilgi kaynağım oldu ve büyükbabası da yarım kalan işleri sonuca bağladı. Martin Sheehan-Stross kütüphane aramalarımda yardımcı oldu.

Tutarsızlıkları işaretleyen ve beni en temel varsayımlara sürükleyen Gail Hershatter ve Pamela Basey'in sert eleştirileri, bu çalışmanın ilk taslağının gelişmesinde önemlidir.

Menajerim Elizabeth Kaplan neye ihtiyacım olduğunu her zaman biliyordu – ki bu sezgi meselesidir, bazen o elini uzatana kadar neye ihtiyacım olduğunu ben bile bilmiyordum.

Crown'dan Emily Loose, Edison ve o dönemin tarihi hakkında son derece bilgiliydi, onun bu projeye olan hevesi beni de ateşledi. Halefi Luke Dempsey ise eşsiz bir çift kulak ve göze sahipti çalışmaya eski moda bir tarzda muazzam bir okuma yaptı.

Jime Gullickson redaksiyon sürecinde sayısız düzelti işaretledi. Lindsey Moore ise hepimizin takvime uymasını sağladı.

Bu çalışma benim en önemli ortağım, Ellen Stross'a adanmıştır. Onun editöryal önerileri bu kitabı daha iyi ve görece daha kısa yapmıştır.

Giriş

Thomas Alva Edison, elektrik ışığının, elektrik enerjisinin ve ayrıca istendiğinde müziğin koruyucu azizi, Kablolü Dünya'nın büyükbabası, iPod Ulusu'nun büyük büyükbabasıdır. Düğmeye basan kişidir. Edison'dan öncesi karanlıktır. Edison'dan sonrası medyaya doymuş modernlik.

Eh, doğrusu pek de öyle değil. Okulda bize öğretilen kahramanlıklarla dolu hayat hikâyesinin sınırlı yönleri vardır, bunların başında da kritik roller oynamış diğer mucitlerin (sadece Edison'un yetenekli asistanlarının değil, yetkin rakiplerinin de) bu hikâyede yer almaması gelir. Küçüklükten beri bildiğimiz standart Edison biyografisinin en ilginç yönü, kahramanlıklarla dolu olması değil; boyu 180 cm'e yakın¹ olan adamdan gayet farklı bir imge yansımalarıdır. Bu Edison imgesi ortaya çıktığında, kendi kendine yaşamaya başlamış, adını taşıdığı kişinin denetleyemeyeceği şekilde özerk hareket etmiştir. Edison, modern şöhret sektörünün başlangıcı olan sinemanın başlangıcıyla ilişkilendirilir. Ama kamusal hayatının erken dönemlerinde kazara yaptığı, en az sinema kadar önemli başka bir keşifle de ilişkilendirilmeyi hak eder: Şöhretin girişimciliğe uygulanması.

Şöhretler, halkın şöhretli kişiye yakın olma, onun hakkında ne varsa her şeyi bilme arzusunun sınır tanımamasıyla ayırt edilir. Amerikan tarihindeki ilk şöhretler² siyasal ve askerî kişilerdi, Kurucu Babalar ve Lincoln. Onlara büyüleyici nesnelere yaklaşan halk, kişisel ve tümüyle yapay bir yakınlık duygusu hissediyordu. Edison 1870'lerde destansı yarı tanrılar arasına katılmış, sivil bir şöhret olmanın önünü açmıştı. Mark Twain ve P.

¹ "The Phonograph Etc.", *Daily Evening Traveler*, 23 Mayıs 1878, PTAED, SM029106a.

² Richard Schickel, *Intimate Strangers: The Culture of Celebrity* (Doubleday, Garden City, New York, 1985). Schickel, şöhret olgusunun ancak yirminci yüzyıl başlarında başladığı tahmininde bulunur. Edison'u araştırmasının dışında bırakmıştır.

T. Barnum gibi on dokuzuncu yüzyılın diğer önemli kişilikleri³ de erken bir tarihte siyaset dışında çalışanların hayal edemeyeceği çapta ün kazanmıştı, ama Edison'un şöhreti herkesinkini geride bırakıyordu (Edison, o ve başkaları abartılı boyutlardaki görsel yakınlığı kitlesel ölçekte üretecek teknolojiyi yaratmadan önce, bu şöhreti kazanmayı başarmıştı). İlk kez ünlü olduğunda, halk onu ancak gazete metinlerinin resmettiği, zaman zaman çizimlerle desteklenen imajlarla görebiliyordu. Ama onun yaşadığı süre boyunca, imaj resmetme teknolojisi hızla ilerledi. Edison'un yüzü o kadar tanınır hale geldi ki Kuzey Carolina'dan muziplik olsun diye postalanan, üstünde onun resminden başka hiçbir şeyin bulunmadığı bir zarf,⁴ birkaç hafta sonra New Jersey'de eline ulaşmış, resmi hem isim hem de adres işlevi görmüştü.

O dönem hiç kimse, dönemin en ilgi çekici isminin, bütün meslekler arasında, mucitler içinden çıkacağını tahmin edemezdi. Geri dönüp bakıldığında ün, pratik elektrik ışığının mucidinin hakkıyla kazandığı bir ödül olarak görülebilir, ama Edison'un ünü ışıktan önce gelmişti. Daha önceki bir icadı için buna layık bulunmuştu: Fonograf. Fonografin icat edildiğinin duyurulmasının, onu birkaç gün içinde gölgeler içinden çıkarmaya yeteceğini kim tahmin edebilirdi? Daha önce yapılmış onlarca teknik atılımdan herhangi birinin ABD ekonomisi üzerinde çok daha büyük etkisi olmuştu. Bunları yaratanlar şöhretin üst basamaklarında yer alması daha olası olan adaylardı. Eli Whitney'nin pamuk tarağı, birbirinin yerine geçebilir parçalardan oluşan tüfekleri, Robert Fulton'un buhar gemisi, John Jethro Wood'un demir uçlu sabanı, Cyrus McCormick'in hasat makinesi, Charles Goodyear'ın plastik imalat süreci, Samuel Morse'un telgrafı, Elisha Graves Otis'in asansörü, Lucien Smith'in dikenli teli, Alexander Graham Bell'in telefonu; hepsi de fonograftan bir yıl önce ortaya çıkan bu icatlar, ABD ekonomisini temelden değiştiren icatları. Bütün bunlar arasından neden fonograf mucidinin hayal edilemeyecek kadar ünlü olmasını sağlamıştı? Bundan daha da gizemlisi fonografin kendisi değil, (makinenin kitlesel ölçekte ticarileşmeye hazır olması yirmi yıl alacaktı) sırf fonograf fikrinin onu işiten herkesin hayal gücünü

3 Leo Braudy, "İç Savaş sonrasında Theodore Roosevelt'e gelinceye dek hiçbir başkanın, isimleri ve yüzlerinin tanınması açısından Barnum, Mark Twain, Thomas A. Edison gibi adamlarla yarışamadığını" işaret eder. Leo Braudy, *The Frenzy of Renown: Fame and Its History* (Oxford University Press, New York, 1986), s. 498.

4 Wilson Drug Company'den TAE'ye, 12 Nisan 1911, ENHS: Bir bahis üstüne postaya verilmişti (zarfın içinde mektup bulunmuyordu), Edison'a on dokuz gün sonra ulaşmıştı.

sarması ve hevesli deneme yazarlarında,⁵ konuşmanın yanı sıra düşünme becerisine sahip makinelerin beklentisini uyandırmış olmasıdır.

Edison’u takdir edenler onu istediği her şeyi icat etmesini mümkün kılan fantastik güçlerle donatıyordu (bir mizah yazarı “her zaman içinde bir-iki dolar bulundurabilecek bir cüzdan” icat etmesini önermişti).⁶ Edison öz güvenden yoksun değildi, hangi icat alanında çalışıyor olursa olsun ilerlemesini engelleyecek bütün teknik engelleri kaldırabileceği kanısına sıkı sıkıya sarılıyordu. Bu kanı onu çıkmaz sokaklara sokacaktı, ama planlanmış olsun olmasın şaşırtıcı başarılarla da götürecekti. Bugün dikkatimizi çeken şey, diğer her şey bir yana, Edison’un deneysel faaliyetlerinin son derece korkusuz bir yelpazeye yayılmasıdır.

Daha yirmi iki yaşındayken tam zamanlı çalışan bir mucit olmayı seçtiğinde korkusuz olması gerekiyordu, aileden zengin olmayan genç bir adam için cesur bir adımdı bu. Edisonlar önceki iki kuşakta⁷ siyasal olarak faal olmuş, talihsizlikle lanetlenmişler; kaybedilen bir davayı desteklemelerinin getirdiği sonuçlardan kaçınmak için daimi bir biçimde uzaklara göç etmeleri gerekmişti. Edison’un büyükbabası Bağımsızlık Savaşı sırasında New Jersey’de krallık yanlısıydı, savaş bitince ailesiyle Kanada’ya göç etti. Edison doğmadan iki yıl önce, Thomas Paine gibi ateşli bir mizaca sahip hancılıkla uğraşan Kanadalı babası Samuel, Kanada eyalet hükümetine karşı bir isyanı destekledi. İsyan başarısızlığa uğrayınca Samuel canını kurtarmak için karısını ve dört çocuğunu yanına almadan kaçtı ve güneye, ABD’ye gitti. Erie Gölü’nün sekiz mil güneyinde, Ohio, Milan’da bulunan bir kanal şehrine yerleşti, ailesi daha sonra burada ona katıldı. Çatı kiremiti üretimi, arazi spekülasyonu ve bostancılıkla uğraştı, bölgesel ticaret büyüdükçe küçük kasaba standartlarında zenginleşti, ama sonra demiryolları kanal trafiğini azaltınca kazandıklarını kaybetti.

Thomas Alva Edison (çocukken “Al” denirdi) annesi Nancy’nin doğurduğu yedi çocuğun sonuncusuydu. On dokuzuncu yüzyıl ortasında bebek ve çocuk ölümlerinin yüksek olması, ailenin tarihini özetleyen bir olgudur: Edison’un altı kardeşinin sadece üçü altı yaşını aşmıştı. O 11 Şubat 1847’de doğduğunda üçü de onlu yaşlarındaydı; en büyük kız kardeşi on sekizindeydi, bu nedenle çok geçmeden ailede ebeveynleriyle yaşayan tek çocuk oldu.

⁵ “Phonograph,” *Brooklyn Eagle*, 26 Şubat 1878, *PTAED*, MBSB10385X.

⁶ “Edisonia”, *NYDG*, 9 Mayıs 1878, *PTAED*, MBSB10590X. *PTAE*, 1:3-6, 19n2; Josephson, *Edison*, s. 1-3.

⁷ *PTAE*, 1:3-6, 19n2; Josephson, *Edison*, s. 1-3.

Yedi yaşına geldiğinde, aile Michigan'da kerestecilik ve emlak spekülasyonu alanında fırsatlar sunan bir sınır kasabası olan Port Huron'a taşındı. Edison'un eskiden öğretmen olan annesi, ona evde öğretim verdi; yöre okullarındaki kısa süreli iki denemesinin dışında Edison'un gördüğü eğitimin tamamı annesinden öğrendikleriydi. Bu koşullar ve yanısıra giderek işitme kaybına uğraması⁸ Edison'un içindeki kendi kendini yetiştiren kişiyi besledi.

Babası oğlunu Paine'in son derece saygın yazılarıyla tanıştırmıştı, ama küçük Edison babasının siyasete duyduğu ilgiyi miras almamıştı. Ama babasınınkindene benzeyen girişimci bir yönü vardı. Mucit Edison erken yaşta kendisini göstermeden önce, erkek kralı Edison ortaya çıkmıştı. On iki yaşında bir açıköz olarak keşfettiği fırsatlar, annesini Port Huron'dan Detroit'e giden bir trende gazete satıcısı olarak iş bulabilmek için evdeki eğitimine son vermeye ikna ettiğinde açıldı.⁹ Edison trene bindiğinde, büyük şehirden ucuza mal alıp bunları küçük Port Huron'da güzel bir kâr marjı ile satabileceğini gördü. İki dükkân açtı, bir gazete bayii ile bir taze meyve-sebze arabası; buralarda çalışıp onunla birlikte kârı paylaşacak iki çocuk daha buldu. Bir ABD posta trenini para ödemeksizin meyve-sebze sepetleriyle doldurmak demiryollarında görevli bir otoritenin onaylamayacağı bir şey olsa gerek. Ama burada da küçük Edison, herkesin desteğini nasıl kazanacağını bildiğini gösterdi: Mühendislerin ve tren çalışanlarının eşlerine taze karadut, tereyağı ve diğer lezzetleri, şehirde ödediği toptan fiyatlarıyla aynı düşük fiyattan sattı.

Edison on beş yaşına geldiğinde, ikinci el satın aldığı ve trenin kargo vagonuna yüklediği son prova baskı matbaasını ve yıpranmış tipoyu kullanarak gazete yayıncılığı işine girdi.¹⁰ İngiliz bir yolcu, ergenlik çağındaki yayıncıyı iş başında görünce, Edison'un *Weekly Herald* gazetesinin bütün nüshalarını hediye olarak satın almış, Edison daha sonra *London Times*'ta

8 Edison duyma kaybını Grand Trunk Railroad'da çalıştığı sırada geçirdiği bir kazaya bağlıyordu. Kendisinin uzun yıllar sonra anlattığına göre, bir vagonun kapısının altında eli kolu gazete dolu bekliyordu, içeri giremeyince vagonun içindeki bir kondüktör onu kulaklarından tutup vagona aldı. Edison şöyle demişti: "Başımın içinde bir şeyin koptuğunu hissettim, sağlığım o zaman başladı, o zamandan beri de ilerledi." Dyer ve Martin, *Edison*, s. 37.

9 TAE'den hatıra, "Book No. 1", 11 Eylül 1908, *PTAE*, 1, s. 629. Hagiografilerde anlatılan çocukluğuyla ilgili titizlikle cilalanmış hikâyelerin tersine 1908'de yazıya dökülen sözlü tarih parçaları doğruluk taşıyacak kadar kaba hatlara sahiptir.

10 *PTAE*, 1:25-26. TAE'den hatıra, "Book No. 1", *PTAE*, 1, s. 629. Britanyalı seyyah babası George Stephenson ile birlikte Victoria dönemi İngiltere'sinin en ünlü mühendisleri arasında yer alan makine mühendisi Robert Stephenson'dı. *Times*'ın Edison'un gazetesinden, Edison'un sandığı gibi bahsettiğini doğrulayamadım. Bu olay Edison'un gazete kupürü dosyaları tutmasından yıllar önce gerçekleşmişti, *Palmer's Index to the Times*'ta buna benzer bir haber bulamadım..

bu gazetenin dünyada hareket halindeki bir trende yayımlanan ilk gazete olduğundan bahsedildiğini öğrenmişti.

Edison boş zamanlarında yük vagonunda kurduğu küçük kimya laboratuvarında vakit geçiriyordu. Matbaanın yanı sıra yanabilir kimyasalların trene alınmasına izin verilmiyordu. Bir şişe fosfor yere düşüp vagona yangın çıkarınca, kondüktör Edison’u, kimya laboratuvarını ve matbaasını tren-den attı.¹¹ Edison’un bütün boş vaktini alan diğer eğlence ise telgrafta kullanılan Mors alfabesini öğrenmekti, Edison demiryolu bürolarındaki telgraf aygıtlarının yakınına oturup dinleyerek ve izleyerek kendi çabasıyla Mors alfabesini öğrenmeye çalışıyordu. Edison, istasyon çalışanı James MacKenzie’nin iyi niyetine denk geldi;¹² çünkü MacKenzie’in küçük oğlunu raylar üzerinde hiçbir şeyden habersiz oynarken zavallı yavrucağa doğru yuvarlanan bağlanmamış bir yük vagonunun altında kalmaktan kurtarmıştı. Edison o sırada pencereden bakıyordu ki fırlayıp çocuğu vagonun altından aldı, ama çocuğun annesinin ölümcül kazanın yakın olduğunu görüp bayılmasını önlemeye vakti olmamıştı. Anlatılan hikâye buydu, ama destekleyici olgular ve MacKenzie’nin akla yatkın minnettarlığı olmasa uydurma bir hikaye olarak değerlendirilmeye davetiye çıkarırdı. MacKenzie, Edison’un şahsi Mors alfabesi öğretmeni oldu, Edison çok geçmeden daha yetkin hale geldi.

Edison’un MacKenzie’nin oğlunu kurtarmasına ilişkin hikâyesi gerçektir, kahramanca süslemelerden yoksundur. “Talihe bakın ki tam vaktinde dışarı çıktım.” Bu hikâye, asıl olayın, yani MacKenzie’nin Edison’a “Mors alfabesi öğretmek için hatırı sayılır bir zahmete girmesi”nin, Edison’un da “günde yaklaşık 18 saat” Mors alfabesi öğrenmeye istekli olmasının girizgahı olarak anlatılmıştı (Edison’un uzun süreli çalışma becerisi, ömrü boyunca kendisiyle gurur duyduğu başlıca şey olacaktı). MacKenzie’nin verdiği yoğun eğitim çok geçmeden profesyonel bir telgraf operatörü olmasını sağladı.

Edison, bu kurtarma hikâyesini anlattığında, kendi rolünün kahramanlıkla uzaktan yakından hiçbir ilgisinin olmadığı bir başka hikaye daha

¹¹ *PTAE*, 1:8; Dyer ve Martin, *Edison*, s. 37.

¹² TAE’den hatıra, “Book No. 1”, *PTAE*, 1, s. 631. MacKenzie yıllar sonra 1877’de Edison’la yeniden temas kurduğunda, oğlu Jimmy’nin artık babası kadar uzun olduğunu, demiryolunda hat işçisi yardımcısı olarak çalıştığını belirtmişti. James MacKenzie’den TAE’ye, 18 Eylül 1877, *PTAED*, D7719ZBX. Edison verdiği cevapta şunu aktarmıştı: “Jimmy ona musallat olduğumda sadece 76,2 santimetre boyundaydı.” Edison sıra dışı bir sıcaklıkla “Eski dostun,” diye bir not yazmıştı. TAE’den James MacKenzie’ye, 21 Eylül 1877, *PTAED*, LB001291. MacKenzie Edison’un Menlo Park’taki çalışanlarından biri olmuştu.

anlatmıştı.¹³ Telgraf operatörü olarak ilk ücretli işine yerel Western Union bürosunda girdi, sonra on altı yaşındayken Grand Trunk Railroad'da bir işe girdi, Ontario'da Stratford Junction'da bir istasyonda gece vardiyasında çalışacaktı. Bir gece kısa süre sonra gelecek bir yük trenini durdurma talimatı aldı; diğer tarafta bir başka tren son istasyondan kalkmıştı ve tek ray üzerinde ters yönden oraya yaklaşıyordu. Edison sinyalciyi bulmak için avluya çıktı, o sırada durdurması gereken tren habersizce geçip gitti. Büroya geri dönüp “Durduramadım” diye haber verdi. Telgraf çekilen cevap özlüydü: “Lanet olsun.” Bu noktada Edison’un felaketi önleyen kahraman rolünü oynamak için geriye bir tek şansı kalmıştı: Yol üzerinde gündüz çalışan operatörün hali hazırda uyuduğu yere varabilirse, yaklaşan çarpışmayı önlemek için hâlâ bir sinyal verilebilirdi. Oraya ulaşmanın tek yolu, karanlıkta koşar adım gitmekti. Edison yola çıktı, ama zamanında varamadı: “Bir çukura düştüm, bilincimi yitirdim.”

O gece büyük bir kaza önledi, çünkü demiryolu düzdü ve iki makine birbirlerini zamanında görüp çarpışmayı önledi. Sonrasında Edison ile hemen üstünde görevli denetçi Toronto'da ana büroya çağrıldı. Genel müfettiş, denetçinin neden on altı yaşında bir gence böyle ölüm-kalım meselesi sorumluluklar almayı gerektiren bir iş verdiğini merak ediyordu. Edison'a gelince genel müfettiş onu görevdeyken gösterdiği suç niteliğindeki ihmali yüzünden hapse göndermekle tehdit etmişti. Edison, müfettişin tehdidinin ciddiyetini sınamak istemiyordu, bu azarlamanın ortasında önemli kişiler gibi görünen üç kişinin (Edison'un betimlemesine göre “İngiliz şişkinler”in) büroya girip bir anlığına dikkatleri dağıttığı sırada Edison bürodan fırlayıp çıktı. Onu güvenli topraklara, ABD'ye götürecek ilk yük trenine binip gitti.

Bu olay onun Michigan Adrian'da telgraf operatörü olarak bir sonraki işine girmesini engellememişti. Edison sonraki beş yıl boyunca “serseri” operatörler kardeşliğinin bir üyesi olarak bir yerden diğerine atlayıp durdu: Fort Wayne, Indianapolis, Cincinnati, Memphis, Louisville, yine Cincinnati. Bunlar gezgin, ama yakın ilişkilere sahip bir kardeşlik oluşturan genç, bekâr erkeklerdi. Birbirlerini şahsen değilse de, mesaj gönderirkenki ayrıksı vuruş biçimlerinden tanıyorlardı. Bir yerde uzun süre kalmıyorlardı. Birinden biri

¹³ TAE'den hatıra, “Book No. 1”, *PTAE*, 1, s. 631. Edison'un bu olaydaki dikkatsizliğinin can kaybına yol açtığı yönünde, belgesel bir kanıt bulunmayan iddiayla ilgili bir tartışma için bkz. *PTAE*, 1, s. 671-672.

yeni bir göreve atanıyor, sonra oradan oraya gönderilirken yeniden bir araya geldiklerinde arkadaşlıklarını tazeliyorlardı.¹⁴ Edison'un on dokuz yaşındayken eve gönderdiği, bugüne ulaşan ender mektuplardan birinde ebeveynlerinin onu en son gördüğü tarihten beri olgunlaştığının bilincinde olduğu görülür: "Epeyce büyüdüm, artık çocuk gibi görünmüyorum pek."¹⁵

Operatörler grubunda iki yeteneğe çok büyük değer veriliyordu: Aygıtı kullanırken gösterilen teknik beceri ve insanlara habersizce şaka yaparken gösterilen yaratıcılık. Edison her ikisinde de akranlarından büyük saygı görüyordu. Telgraf alıcısı olarak çok yetenekliydi¹⁶ (fakat gönderici olacak değildi). Olabildiğince hızlı yazmanın nasıl başarılacağını titizlikle araştırmıştı¹⁷ (her bir harfi küçük ve birbirinden ayrı yazıp harflerin kuyruklarıyla vakit kaybetmeden). Telgrafı alırken her zaman en hızlı göndericiden gelen aktarımların önüne geçiyordu. Eğlenmek için iyi sebepler icat etmesiyle de tanınmıştı. Telgraf aygıtında kullanılan bir sürü pil vardı, Edison'un sayısız ilgi alanından biri de elektrik şokuydu: Edison'un gelecekte nihai şok aygıtı olan elektrikli sandalye üzerinde çalışacağını bildiğimizden bu marifetleri geri dönüp baktığımızda ilginç görünür. Edison 1867'de Cincinnati'den "bir insanın kollarını ve ellerini, elektrotları çıkarmasını engelleyecek kadar kıvrırıp bükecek" kadar güçlü bir indüksiyon bobini satın almıştı.¹⁸ O ve bir meslektaşı bir elektrodu dairedeki bir lavaboya bağlayıp birini de yere gömmüş, daha sonra çatıya çıkıp açtıkları bir delikten aşağıyı gözlemişti. Birinci kişi içeri girmiş, yıkanırken ıslak zemine basmış, devreyi tamamlamış, elleri istemsizce yukarı kalkmıştı. Hiçbir şeyden haberi olmayan kurbanlar bu şekilde peş peşe şoklanmış, hepsinin de kafası karışmıştı; hiç kimse bunun nedenini anlayamamıştı. Edison

14 Ezra Gilliland Edison'un, Michigan Adrian'da birlikte çalıştıkları sırada edindiği bir dost olmuştu. İkisi daha sonra Cincinnati'de iki aktörle birlikte aynı odayı paylaşmıştı. Gilliland telgrafla oyun göndererek Edison'un yeteneklerini keskin tutmasını sağlamıştı; Edison'un laboratuvar defterlerinde III. Richard'dan alınmış "Şimdi memnuniyetsizliğimizin kışı..." cümlesinin tekrar tekrar karşımıza çıkması muhtemelen bu gönderilerle açıklanabilir, *PTAE*, 1, s. 16; 1, s. 22n45. İki adamın kariyerleri yıllar içinde çok farklı yönler tuttu, ama Gilliland daha sonraları Edison'un kilit önemdeki iş ortaklarından ve çok yakın dostlarından biri olacaktır.

15 TAE'den [aileye], Bahar 1866 [tahminlere göre], *PTAE*, 1, s. 28.

16 *PTAE*, 1, s. 671. Edison'un kendi cümlesiyle, bir gönderici olarak "tam bir fiyaskoydu."

17 TAE hatırası, "Book No. 1", *PTAE*, 1, s. 637.

18 TAE hatırası, "Book No. 1", *PTAE*, 1, s. 637. Edison dairesinin hamam böceklerinin işgali altında olduğunu anladığında pilleri başka bir şekilde kullanmaya başlamıştı. Hamam böceklerinin yoluna iki alüminyum şerit yapıştırmış, bu şeritlere ve bir pile kablo bağlamıştı, böcek iki şeride birden bastığında bir şimşek çakıyor ve hamam böceği gaz olup uçuyordu." TAE hatırası, "Book No. 1", *PTAE*, 1, s. 637-638.

yukarıdaki tüneklerinden olup bitenleri gözlemleri hakkında şu yorumda bulunuyordu: “Bu oyundan muazzam zevk alıyorduk.”

Vasıflı operatörler arasında en tepeye tırmanmak Edison’u pek tatmin etmemişti. Telgraf aygıtıyla bağlantı kurmaya daha fazla vakit ayırıyor, mesajların gönderilmesini ve mekanik olarak basılmasını hızlandırmanın yollarını arıyordu. Atıl cihazları ve hurda atıkları kullanmak için ofis yöneticilerinden izin almıştı, maaşını da dilenemeyeceği ya da ödünç alamayacağı aygıtları ve cihazları satın almak için kullanıyordu.

Western Union merkez bürosunda gece vardiyası operatörü olarak çalışmak için 1868’de Boston’a geldiğinde açtı ve beş parasızdı, büroya gelip kendisini tanıttığında o sahneye tanık olan bir operatörün sözleriyle “Gördüğüm en kötü görünümlü insan numunesiydi.”¹⁹ Üstünde yaklaşık 15 cm’lik kısa kot pantolon, ülkenin bir ucundan diğerine yaptığı yolculuk sırasında bir demiryolu işçisinin sırtından para verip aldığı bir ceket ve bir kenarı yırtılmış geniş kenarlı bir şapka vardı; şapkanın yırtık ucundan kulağı görünüyordu. Deneme sınavını (kolayca) geçip önceden tanıdığı operatörlerle birlikte kalacağı yatakhaneye vardığında sorduğu ilk soru patronun serbest zamanlarında aygıtları kurcalamaya izin verip vermeyeceği oldu. Cevap evetti. Edison çok geçmeden, patent haklarının yarısını devretmeye karşılık²⁰ kendisine para verebilecek yatırımcılar aramaya başladı. Üç kişi çabucak öne çıkıp iyileştirilmiş telgraf vericileri, hisse senedi fiyatı yazıcısı, telgraf teknolojisinin kullanıldığı bir yangın alarmı, Kongre ve eyalet meclisleri için elektrikli bir oy kaydedici gibi çeşitli projeler üzerindeki çalışmalarında ona yardım etmeyi kabul etti.²¹

Bu işlerin hepsini de vaktinin yarısını deneyler yaparak geçiren yirmi bir yaşındaki bir genç yapmıştı. Edison aklına fikirler gelir gelmez patent başvurusunda bulunuyordu. Başarılı olan ilk patent başvurusu (toplamda

19 “The Napoleon of Science”, *NYS*, 10 Mart 1878, *PTAED*, SB031032b.

20 Edison ile 1868’de onu destekleyenlerin belgesel kaydı tam değildir, ama eldeki mevcut belgeler Edison’un aldığı meblağların büyük olmadığını düşündürür. Bir örnek verelim: Edison Temmuz 1868’de E. Baker Welch’le bir sözleşme imzalamış, yangın alarmı telgrafındaki yarı hissesini 20 dolara devretmişti. TAE ve E. Baker Welch, 28 Temmuz 1868. Ulusal Arşivler. *PTAED*, W100CAC. O ayın başlarında Edison Baker’a, bir duble aktarımcıdaki yarı hissesini sadece 5,50 dolara devreden bir sözleşme imzalamıştı. E. Baker Welch için ödendi belgesi, 11 Temmuz 1868, *PTAE*, 1, s. 70-71. İki adam bu projenin esas sözleşmesini bir sonraki yıl imzaladıklarında Edison, Baker’ın ona verdiği, ne olduğu belirtilmemiş “çeşitli meblağlar”dan bahsetmişti, ama o gün ödenen rakam yine mütevazı bir 40 dolardı. TAE, E. Baker Welch’e patent atfı, 7 Nisan 1869, *PTAED*, D6901A.

21 *PTAE*, 1, s. 52.

alacağı 1.093 tane ABD patentinin ilki) yasama meclislerinin kullanacağı oy kaydediciydi, bu aygıt oy sayımını saatlerce kısaltacaktı. Her üyenin masasına konan bir düğme sayesinde meclis başkanı “evet” ve “hayır” oylarının toplamını gösteren sinyaller görecekti. Elle oylama sisteminin kusurlarını Edison açıkça görüyordu, ama müstakbel müşterileri görmüyordu. Edison ve yatırımcı meleği, başkentte satışı garantilemek için tavsiyesine ihtiyaç duyulan, siyaset zekâsına sahip kişiyle bir araya geldiklerinde, Kongre mensubu bu adamın Edison’un icadına tepkisi gizleyemediği bir dehşet oldu.²² Azınlık grubu kısaltılmış bir oylama süreci istemezdi, çünkü bu durum oy için lobi yapma fırsatını ortadan kaldırırdı, çoğunluk da bir değişiklik istemiyordu. Oy kaydedici suya düştü, Edison’un da bu deneyimden aldığı ders şu oldu: İcat bir teknik zekâ egzersizi olarak yapılmamalı, ticari ihtiyaçlara göre şekillendirilmelidir.

Oy kaydedici projesi, Edison’u kilit uzmanlığı olan, dönemin başlıca yüksek teknolojisi telgraftan geçici olarak uzaklaştırmıştı. Hisse senedi ve altın simsarları, onlara rekabet gücü kazandıran ve hızlı iletişim sunan her yola yakından ilgi duyuyordu. Rekabet gücü kazanmalarına katkıda bulunan herkese bir prim ödeniyordu, yirmi iki yaşındaki Edison gibi parlak bir telgraf uzmanı da iyileştirilmiş cihazlar icat ve imal ederek gayet iyi bir hayat sürebilirdi. Yani en azından ona öyle görünüyordu. Edison, Boston’da geçirdiği bir yılın ardından büyük bir adım atarak aslında bir gece işi olan gündelik işinden ayrıldı, telgraf cihazları alanında tam zamanlı bir mucit ve imalatçı olarak geçimini sağlamaya çalışmak amacıyla Western Union’daki görevinden istifa etti.

Onunla aynı ortamı paylaşmış insanların anlattıklarına göre, 1869’da kendi başına çalışmaya başladığında sadece saygın değil, sevilen de bir kişiydi, o kadar ki meslektaşlarında husumet uyandırmaksızın herkesten fazla çalışabiliyordu. Kaldığı yatakhanedeki uzun geyik muhabbetlerine katılmaya açıktı, fikirlerini de kendisine saklamıyordu. Massachusetts Institute of Technology’den aynı yatakhane kalan bir öğrenci²³ uzun sohbetlerinde açık bir iş bölümü olduğunu anlatmıştı. Edison konuşuyor, o da dinliyordu. Yine de Edison tümüyle gösterişsiz, girişken biriydi. Aynı zamanda güvenilen biriydi, bir keresinde, işten ayrılan bir çalışana hediye almak için elli iş

²² George Parsons Lathrop, “Talks with Edison”, *Harper’s New Monthly Magazine*, Şubat 1890, s. 431-432.

²³ W. E. Sharren’dan TAE’ye, 31 Temmuz 1878, *PTAED*, D7802ZUB.

arkadaşı ve arkadaşından para toplamayı başarmış,²⁴ hiç kimsede paraları cebine indireceği kuşkusu uyandırmamıştı. Güven, Edison'un, o çevrede ender rastlanan ılımlı karakteriyle ilgisi olmayan bir özellik değildi.

Edison arkadaşlarıyla içmeye sıcak bakmıyordu, çünkü içki onu yoldan çıkarıyor, daha fazla zevk aldığı işlerle arasına giriyordu: Kurcalamak, öğrenmek, problem çözmek. Düşünme biçimi dünyevi ve gerçekçiydi. Bir keresinde “Jesus Christ” sözcüğünü “J.C.” diye kısalttığı için başı derde girmişti;²⁵ tarihsel zamanları belirtmek için “B.C” (milattan önce anlamına gelen “before Christ”) kısaltmasını kullanmak kabul edilebilirken “J.C.”-nin neden bu kadar gürültü yarattığını anlayamamıştı. Meslek hayatının ilk dönemlerinde itici gücü, içerleme hissinden başka bir şey olmuştu; öyle bir duygusu yoktu. Diğer mucitlerin eğitim ya da finansal kaynaklar konusunda sahip oldukları avantajlar onu hiç ilgilendirmiyordu. Kısmen sağır olmasını da bir engel olarak görmüyordu. Sağırlığın aslında bir avantaj olduğunu, onu zaman öldüren anlamsız sohbetlerden kurtardığını, “sorunlarını düşünmek için” rahatsız edilmeyeceği bir zaman kazandığını ileri sürüyordu.²⁶ Hayatının sonraki yıllarında “normal insanların işittiği bütün o budalaca sohbetler ve diğer anlamsız seslerden” esirgendiği için talihli olduğunu söylemişti.

Edison'un şehrin çınlayan seslerini işitemeyen kulakları onu, “modern şehir hayatı koşullarına” ortalama insanınkinden daha uygun olan²⁷ yatıştırıcı bir yalıtımla donatıyordu. Bu yalıtım ünlü olduğunda da işine yarayacak, onu yabancıların bitmek bilmeyen sohbet etme ve konuşma yapma taleplerinden kurtaracaktı.

Edison'un ünü aniden, daha hâlâ gençken geldi. Otuz ile otuz beş yaşları arasında ilk şöhret-mucit oldu. Bu kitapta onun nasıl dünyanın en ünlü insanlarından biri haline geldiğini, şöhret kapısını çaldığında, onu nasıl kendi amaçları için kullanmaya çalışıp inişli çıkışlı bir başarı kazandığını inceliyoruz. Edison ancak zaman zaman kendi imajının efendisi olabiliyordu. Basının şöhretli kişiliğin hayat hikâyesini şekillendirmekteki, yaratmaktaki (ve isterse yıkmaktaki) gücünü anlamamıştı.

²⁴ *PTAE*, s. 52; “Altı imzalanmış vaat...”, defter yazısı, 1 Aralık 1868, *PTAED*, D6801A.

²⁵ TAE hatırası, “Book No. 1”, *PTAE*, 1, s. 638.

²⁶ Thomas A. Edison'un Edward Marshall'a anlattıkları, “My Deafness Helped You to Hear the Phonograph”, *Hearst International/Cosmopolitan*, Nisan 1925.

²⁷ *A.g.e.*

Şöhretin eşliğinde dururken, arkasından neler geleceğini tahmin edemezdi, o da utanıp geri çekilmedi. Asistanlarını onunla ilgili gazete kupürlerini biriktirmekle görevlendirdi, hayatı boyunca yapmaya devam edeceği bir işti bu. Bu kupür defterlerinin varlığı, Edison'un genç yetişkinliğinin çok çekici bir yönünden vazgeçtiğini düşündürür: Başkalarının beklentilerine tümüyle kayıtsız kalmaktan vazgeçmişti. "Edison" evlerin içine giren bir isim olduktan sonra, hiçbir şey değişmemiş, her zamanki gibi kayıtsızmış gibi yapacaktı. Ama bu duruş inandırıcı değildi. Umrundaydı, en azından çoğu zaman. Örneğin laboratuvarında ilerleme kaydettiği yolunda abartılı iddialarla kamuoyundaki imajını parlatmaya çalıştığında, ilk dönemlerindeki kurcalayıcı tavrıyla ilgili bir itibar açlığı gösteriyordu. Şöhretten sonraki olgun Edison'un en çekici olduğu anlar, kamuoyundaki imajını güçlendirmeye hangi eylemin hizmet edeceğini tartmaksızın, içinden geldiği gibi hareket etmeye döndüğü anlardı.

Edison'un orta yaşlarında başkalarının beklentilerini bir kenara itmesinin örneklerinden biri, "sanırım Dr. Livingstone'la" ünlü Henry Stanley ve eşinin laboratuvarında kendisini ziyareti sırasında yaşanmıştı.²⁸ Edison onlara fonografı göstermişti, Stanley daha önce hiç duymamıştı fonografı. Stanley alçak bir sesle, yavaş yavaş konuşarak "Bay Edison dünya tarihinde adı bilinen bir adamın sesini duymanız mümkün olsaydı, kimin sesini duymayı tercih ederiniz?" diye sormuştu.

Edison hiç tereddüt etmeksizin "Napoleon'un" diye cevaplamıştı.

"Hayır, hayır," demişti Stanley dindar bir tonla. "Ben Kurtarıcımızın sesini duymak isterim."

"Eh, bilirsin işte" diye açıklamıştı Edison: "Tez canlıları severim."

²⁸ Tate, *Edison's Open Door*, s. 164.

